

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 20/2004 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av lagen om utkomstskydd för arbets-
lösa och vissa andra lagar**

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 november 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och vissa andra lagar (RP 223/2004 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pasi Koskinen och överinspektör Anneli Sollo, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Pasi Järvinen, arbetsministeriet
- jurist Kalle Räisänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- ombudsman Mikko Räsänen, Servicearbetsgivarna
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetslöshetskassor, lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och lagen om vuxenutbildningsstöd ändras. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att arbetslöshetsförmån beviljas en person också efter den kalendermånad då han eller hon fyller 65 år, om hans eller hennes arbetstid per dag eller per vecka har förkortats på grund av permittering eller om han eller hon är förhindrad att arbeta på grund av andra arbetstagares stridsåtgärder eller om hans eller hennes arbete förhindras under en eller flera dagar på grund av vä-

derhinder. Arbetslöshetsförmåner beviljas även personer som är permitterade på heltid. Ändringen ska dock inte gälla utbildningsdagpenning. Arbetslöshetsförmånen beviljas enligt förslaget högst fram till utgången av den kalendermånad under vilken personen fyller 68 år. En arbetsgivare och en löntagare ska inte vara skyldiga att betala arbetslöshetsförsäkringspremie efter att löntagaren fyllt 65 år. I propositionen föreslås dessutom att lagen om arbetslöshetskassor ändras så att en lönearbetare som inte har fyllt 68 år kan bli medlem i en löntagarkassa och att en företagare som inte har fyllt 68 år kan bli medlem i

en företagarkassa. Dessutom föreslås att andra nödvändiga ändringar som föranleds av de ändringar i arbetspensionslagstiftningen som träder i kraft den 1 januari 2005 görs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om finansie-

ring av arbetslöshetsförmåner och lagen om vuxenutbildningsstöd.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår att bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa ändras på grund av pensionsreformen som träder i kraft den 1 januari 2005. I sitt betänkande AjUB 13/2004 rd framhåller utskottet att regeringen i samråd med arbetsmarknadsorganisationerna snabbt bör utreda vilka ändringar det krävs i t.ex. utkomstskyddet för arbetslösa för att målet att finländarna ska stanna kvar längre i arbetslivet ska kunna främjas konsekvent.

Med anledning av ändringarna i pensionslagstiftningen och målet att förlänga den förvärvsaktiva tiden föreslår regeringen nu att bestämmelserna om utkomstskydd för arbetslösa revideras. Arbetslösa ska kunna få arbetslöshetsförmåner vid tillfälliga avbrott i arbetet, t.ex. vid permitteringar, också sedan de fyllt 65 år. Däremot ingår ingen allmän rätt att få utkomstskydd vid arbetslöshet efter fyllda 65 år. När en anställning upphör och en person blir utan arbete efter 65 års ålder ska han eller hon få sin försörjning tryggad genom arbetspensions- och folkpensionssystemen.

Pensionsreformen träder i kraft den 1 januari 2005 och innebär att arbetstagarna själva får bestämma när de vill pensionera sig enligt arbetspensionslagarna mellan 63 och 68 års ålder. Enligt folkpensionslagen går gränsen för ålderspension fortfarande vid 65 år. I sitt utlåtande (ApUU 23/2002 rd) om pensionsreformen ansåg arbetslivs- och jämställdhetsutskottet det vara ett problem att folkpensionslagen har en annan åldersgräns än lagarna om arbetspension. Utskottet påpekade att det med avseende på ett samordnat, fungerande och tydligt pensionskydd hade varit befogat att folkpensionssystemet

hade tillåtit en flexibel ålderspensionsålder på samma sätt som arbetspensionerna.

Vägvalet i fråga om folkpensionen håller på att bli ett hinder för en konsekvent och tydlig lösning på frågan hur målen för pensionsreformen ska integreras i arbetslöshetsförmånerna, påpekar utskottet. Till följd av pensionsreformen kommer åldersgränserna för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen att höjas till 68 år. Det hade legat i linje med detta att också åldersgränserna för utkomstskydd för arbetslösa hade höjts till 68 över hela linjen.

Regeringen motiverar sitt förslag med att den som blir arbetslös efter 65 års ålder inte ska kunna ställa förmånerna enligt utkomstskyddet för arbetslösa och enligt pensionssystemet mot varandra och välja det mest fördelaktiga ersättningssystemet. Det framgår emellertid inte av propositionen varför det är befogat att tillåta fördelaktighetsjämförelser mellan 63 och 65 års ålder, men inte efter fyllda 65 år.

Det kan uppstå problem med fortsatt förvärvsarbete när en deltidsanställd som får jämkad dagpenning fyller 65 år. Enligt lagförslaget upphör den jämkade dagpenningen då. Om han eller hon vill fortsätta att deltidsarbeta går det inte att få ålderspension enligt arbetspensionslagarna. Däremot kan personen få ålderspension enligt folkpensionslagen efter fyllda 65 år trots att han eller hon fortsätter att arbeta. Men folkpensionen samordnas med den kalkylerade arbetspensionen. Det betyder att folkpensionen är avhängig av arbetspensionsbeloppet. I huvudstadsregionen får t.ex. en ensamstående ingen folkpension alls om den kalkylerade arbetspensionen uppgår till ca 1 020 euro i månaden. Följaktligen kan man säga att förslaget att den jämkade dagpenningen ska upphöra vid 65 års ålder i vis-

sa situationer uppmuntrar förvärvsarbete att sluta arbeta och inte fortsätta fram till 68 års ålder.

Enligt propositionen behöver arbetstagare över 65 år och deras arbetsgivare inte betala arbetslöshetsförsäkringspremie. Regeringen motiverar förslaget med att det stöder målet att förvärvsarbete ska pensionera sig senare och motiverar dem att stanna kvar i arbetslivet. Förslaget har väckt en viss kritik eftersom det inte står i samklang med försäkringsprincipen.

Vidare ändras lagen om arbetslöshetskassor. Lönearbetare och företagare som inte har fyllt 68 år får bli medlemmar i en löntagarkassa respektive företagarkassa. Enligt förslaget ska företagare som regel ändå inte ha rätt att få arbetslöshetsförmåner när de har fyllt 65 år. När det gäller företagare aktualiseras utkomstskyddet för arbetslösa praktiskt taget aldrig eftersom företagare eller deras familjemedlemmar inte kan få

utkomstskydd för arbetslösa annat än när företaget har lagts ner helt och hållet eller ett avbrott i verksamheten har pågått minst fyra månader. Det faktum att en företagare som fortsätter att vara medlem i en företagarkassa efter att ha fyllt 65 år kan få inkomstrelaterat utbildningsstöd eller inkomstrelaterad ersättning vid permittering kort efter att ha blivit löntagare spelar ingen större roll eftersom fallen är väldigt få bland personer över 65 år. Mot bakgrunden av detta kan det vara en aning vilseledande för företagare att de kan fortsätta att vara medlemmar i företagarkassan tills de fyller 68 år.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 19 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd (delvis)
Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Pehr Löfv /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Markus Mustajärvi /vänst
Terhi Peltokorpi /cent
Leena Rauhala /kd
Tero Rönni /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent
ers. Matti Kauppila /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.